

GYIMESI EMESE

SZENDREY JÚLIA VERSGYŰJTEMÉNYE
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÉZIRATTÁRÁBAN

„Munkáim kiadási jogát egyedül Tóth József úrra ruházom. Pest. sept. 2. 1868” – olvasható Szendrey Júlia ajándékozó levelében, amelyet négy nappal halála előtt keltezett.¹ Ezzel a dokumentummal kezdődik a Szendrey-hagyaték meglehetősen hányattatott sorsának története. Tóth József megőrizte a kéziratokat, a publikálás jogával azonban nem élt. A Petőfi-szakirodalom mindmáig két hivatkozási alapra szorítkozik Szendrey Júlia irodalmi munkásságának szöveggörögpuszát illetően: Bihari Mór 1909-es² és Mikes Lajos 1930-as kötetére.³

Bihari Mór arra vállalkozott, hogy a korabeli folyóiratokból a fellelhető naplórészleteket, verseket és elbeszéléseket összegyűjtse Szendrey Júliától. Huszonhat verset közölt *Petőfiné Szendrey Júlia költeményei és naplói* című kötetében, amely máig a legteljesebb válogatásnak tekinthető, mivel megjelenése óta Szendrey Júlia verseit nem adták ki önálló könyv formájában.⁴

„Alkalmast irt még többet is, de az akkori idők szépirodalmi s divatlapjai egyike-másika hiányos példányokban van csak meg, vagy egyáltalán nincs is meg”⁵ – írja Bihari a kötet előszavában. Ez az igen árulkodó, rövid megjegyzés rávilágít Bihari filológiai munkájának két fontos – bár neki fel nem róható – hiányosságára: nem kéziratok alapján

¹ OSZK Kt., Fond VII/197.

² PETŐFINÉ SZENDREY Júlia *Költeményei és naplói*, összegyűjt., bev., jegyz. BIHARI Mór, Bp., 1909; PETŐFINÉ SZENDREY Júlia *Eredeti elbeszélései*, összegyűjt., jegyz. BIHARI Mór, Bp., 1909.

³ SZENDREY Júlia *Ismertlen naplója, levelei és haláloságán tett vallomása*, BETHLEN Margit grófnő előszavával, közléteszik és feldolgozták MIKES Lajos, DERNŐI KOCSIS László, Bp., Genius, 1930.

⁴ Különböző, női szerzők műveiből válogató antológiák 1909 óta is közöltek néhány verset Szendrey Júliától azok közül, amelyek Biharinál is olvashatóak, például: *Költőnők antológiája*, Sapphótól napjainkig, összeáll. TÖRÖK Sophie, KÓTZIÁN Katalin, Bp., Cserépfalvi, 1943; *Magyar költőnők antológiája*, összeáll. S. SÁRDI Margit, TÓTH László, szerk. F. ALMÁSI Éva, Bp., Enciklopédia, 1997; *Magyar nőköltők a XVI. századtól a XIX. századig*, szerk., utószó S. SÁRDI Margit, Bp., Unikornis, 1999 (A Magyar Költészet Kincsestára, 77). A *Magyar Remekírók* sorozatában is található válogatás Szendrey Júlia verseiből (szintén Bihari nyomán): *Magyar költők 19. század*, II, vál. KULIN Ferenc, szöveggond., jegyz. SZILÁGYI Márton, Bp., Kortárs, 2001 (Magyar Remekírók).

⁵ PETŐFINÉ SZENDREY *Költeményei és naplói...*, i. m., 51. Bihari Mór Szana Tamás 1891-es könyvét is felhasználta, amely húsz verset közölt Szendrey Júliától (SZANA Tamás, *Petőfiné Szendrey Júlia*, Bp., 1891), valamint Zilahy Károly 1865-ös (*Hölgyek lantja*, szerk. ZILAHY Károly, Bp., 1865) és Faylné Hentaller Mariska 1889-es könyvét (FAYLNÉ HENTALLER Mariska, *A magyar írónőkről*, Bp., 1889).

dolgozott,⁶ de még a korabeli publikációkat sem gyűjtötte össze maradéktalanul. Ez ösztönzött arra, hogy további Szendrey Júlia-versek után kutassak. Kiindulópontom egy 1928-as, feledésbe merült katalógus volt, amelyet egy készülő nagy aukció előtt bocsátott ki a Lantos Rt. a Mikes Lajos által megtalált hatalmas kéziratgyűjteményről, amely *Szendrey Júlia levelesládájának kincsei* néven vált ismertté.⁷

A Lantos-aukció célja az volt, hogy a kéziratok múzeumok vagy nagygyűjtők birtokába jussanak, s ezáltal hozzáférhetővé váljanak a kutatók számára. A katalógusban a kéziratgyűjtemény egyes darabjai különálló tételekre bontva szerepelnek, viszonylag részletes leírással. A katalógus 15. tételét alkotják Szendrey Júlia költeményei. A leírás szerint ezek egy 14,5 × 22,5 cm méretű levélpapírokból összeállított 90 lapos füzetben találhatóak, amely „1865 és 1868 között készült, valószínűleg sajtó alá rendezés céljából.”⁸ A füzet tartalmát soha nem publikálták, ugyanúgy, ahogy a katalógus számos más tételét sem.

A kéziratgyűjtemény egyes darabjainak nemcsak a közreadása maradt el, hanem annak a hagyományozódási folyamatnak az íve is elmosódott, amelynek során a Lantos-aukció következtében szétszóródva mai lelőhelyükre⁹ kerültek, így Szendrey Júlia versgyűjteményének létezése még az irodalomtörténészek körében sem válhatott ismertté.

Bár Mikes Lajos irodalomtörténeti jelentőségű anyagként mutatta be a közönségnek Szendrey Júlia hagyatékát, elsődleges feladatának rehabilitálását tekintette, éppen ezért csupán az életrajzi szempontból¹⁰ fontosnak tartott dokumentumokat és a naplók szövegét publikálta 1930-as *Szendrey Júlia ismeretlen naplója, levelei és haláloságán tett vallomása* című könyvében.¹¹ Az egyébként monumentális kötetben addig ismeretlen Petőfi- és Arany-kéziratokat, Szendrey Júlia naplóját, a halála előtt édesatyjához írott utolsó levelét, Horvát Árpádnak küldött utolsó üzenetét, valamint Térey Mari és Szendrey Júlia levelezését tette közzé Dernői Kocsis László regényes életrajzával együtt, aki a források felhasználásával megírta Júlia özvegyiségének történetét.¹²

Ennek a kizárólag életrajzi alapokon nyugvó koncepciónak a következménye volt az, hogy a levelesláda egyéb „kincsei”, Szendrey Júlia irodalmi munkásságának dokumentumai: költeményei, elbeszélései és fordításai továbbra is kéziratban maradtak.

⁶ Szendrey Júlia műveinek eredeti kézírata csak 1928-ban került elő, Mikes Lajos jóvoltából, így 1909-ben még nem állhatott Bihari Mór rendelkezésére.

⁷ *Szendrey Júlia levelesládájának kincsei*, bev., jegyz. MIKES Lajos, Bp., Lantos Rt., 1928. A katalógus a függelékkel együtt hat részből áll: I. Arany János elveszett kézíratai, II. Petőfi Sándor ismeretlen kézíratai, III. Szendrey Júlia naplója, vallomása és utolsó üzenete férjének, IV. Szendrey Júlia, Szendrey Marika, Petőfi István, Petőfi Zoltán, Orlay-Petrics Soma, Függelék: V. A Meltzl-féle hagyaték, VI. Egyéb kéziratok.

⁸ *Uo.*, 61.

⁹ Szendrey Júlia költeményei és versfordításai a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárában, egyéb verstörédei és prózai munkái az OSZK Kézirattárában találhatóak. További Szendrey Júlia-kéziratokat őriznek a Petőfi Irodalmi Múzeum Kézirattárában is.

¹⁰ SZENDREY *Ismeretlen naplója, levelei és vallomása...*, i. m., 260.

¹¹ SZENDREY *Ismeretlen naplója, levelei és vallomása...*, i. m.

¹² DERNŐI KOCIS László, *Petőfi özvegye = SZENDREY Ismeretlen naplója, levelei és vallomása...*, i. m., 8–200.

Hogyan rajzolható fel az a hagyományozódási folyamat, amelynek során Szendrey Júlia versgyűjteménye a megajándékozott Tóth József kezéből mai lelőhelyére, a Magyar Tudományos Akadémiára került?

A Petőfi Irodalmi Múzeum Kézirattárában található szerződés bizonyossága szerint Mikes Lajos örökáron eladta a Lantos részvénytársaságnak „a »Szendrey Julia irodalmi hagyatéka« címen ismeretes kézirat- és ereklyegyűjteményt”.¹³ Ugyanebben a szerződésben található adat a kéziratgyűjtemény hagyományozódását illetően is: Mikes Lajos 1925. március 9-én vásárolta „Kováts Lajosné Cary Mária urnőtől, aki azt dr. Tóth András urtól, Tóth József úr örökösétől szerezte meg. Tóth József úr a kéziratgyűjteményt Szendrey Juliától kapta ajándékba 1868 szeptemberében, az iratok közt lévő ajándékozási levél bizonyossága szerint.”¹⁴

A 90 számozott lapból álló füzetet, amely Szendrey Júlia költeményeit tartalmazza, ma a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárában őrzik.¹⁵ Az első lap belső oldalán és a füzet több helyén is a M. N. Múzeum Könyvtára jelzésű pecsét látható, amely a hagyományozódási folyamat további történetét is mutatja. A kézirat mellett található egy igazolás, amelyet az Országos Széchényi Könyvtár adott ki 1936-ban Lantos Adolfnak.¹⁶ A Szinnyi-főkönyvtárnok által aláírt határozat kimondja, hogy a felsorolt Arany János-, Szendrey Júlia- és Tompa Mihály-kéziratok csak átmenetileg voltak a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtárának birtokában, de a kéziratokon levő bélyegzőt a kéziratok kímélése miatt nem távolítják el. A kéziratok ekkor visszakerültek Lantos Adolf birtokába. A 90 lapos versgyűjtemény még abban az évben a Magyar Tudományos Akadémia tulajdona lett a rajta található 1936-os pecsét szerint.

A lapszámozás a második, a versek az ötödik laptól kezdődnek a *Miért van így?* című költeménnyel. A füzetben negyvenkilenc vers található és egy négylapos, különböző verstörödékeket tartalmazó kézirat.¹⁷ Szendrey Júlia minden költemény alá odaírta a keletkezés dátumát, helyét, a publikált versek esetében a megjelenés helyét is.¹⁸

A címlapon a következő ceruzával írt felirat látható: Szendrey Julia költeményei. Az 1928-as katalógus szerint ez Tóth József írása. Ennek azért van jelentősége, mert Szendrey Júlia tintával írott versszövegei között is több ceruzás bejegyzés van, amely láthatóan

¹³ PIM Kt., V. 2179/219.

¹⁴ PIM Kt., V. 2179/219.

¹⁵ MTAK Kt., K 524/1. A Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárában őrzött Szendrey Júlia-kéziratokról lásd SÁFRÁN Györgyi, *Arany János-gyűjtemény. Petőfi Sándor – Szendrey Júlia kéziratok K 501–K 527, K 531*, Bp., 1982 (A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattárának Katalógusai, 13), 133–134.

¹⁶ MTAK Kt., K 524/2.

¹⁷ Ez a négylapos kézirat a Lantos Rt. 1928-as katalógusában külön tételként szerepel: 5. tétel. Szendrey Julia négyoldalas ismeretlen kézirata. (*Szendrey Julia levelesládájának...*, i. m., 30.)

¹⁸ Egyetlen vers van a gyűjteményben, amely idegen kézírással, egy kisebb méretű papírlapra van leírva: a 17–18. lapon található *Willmershez* c. költemény. Ennek eredeti változata Szendrey Júlia kézírásával a Petőfi Irodalmi Múzeum Kézirattárában található (PIM Kt., V. 663). A *Sötét óra* című költemény pedig kétszer is benne van a gyűjteményben: az 59–60. lapon, valamint egy ehhez ragasztott számozatlan levélen. A két szövegváltozat megegyezik, mindkettő Szendrey Júlia kézírása, ugyanakkor az utóbbin számos javítás látható, míg a számozott levél inkább tisztázatnak tekinthető.

nem az ő kézírása, s minden valószínűség szerint Tóth Józseftől származik. Elsősorban a publikációk helyének megjelölésénél feltűnő a ceruzás bejegyzések szerepe. Számos olyan versnél, amelynél Szendrey Júlia nem jelölte, hogy kiadták volna valahol, Tóth József odaírta a megjelenés helyét.¹⁹ Ezek a költemények (*Élni vagy meghalni!*, *De kiju-
tott nekem...*, *Nyugalomvágy*, *Népdal* „*Magosan repül a daru, szépen szól*” nótájára, *Hajnal-e, alkony-e?*, *Az est*, *Halottak estéjén 1864-ben*, *Népdal*) kivétel nélkül 1867-ben vagy 1868-ban jelentek meg. Szendrey Júlia tehát ennél korábban állíthatta össze versgyűjteményét.

Tóth József utólagos bejegyzéseinek célja feltehetően az volt, hogy az általa ismert adatokkal kiegészítse a füzetet, pótolja az időközben megjelent versek publikálási helyét és felhívja a figyelmet a fontos összefüggésekre.²⁰ Ceruzás bejegyzései ugyanakkor némi bizonytalanságról is árulkodnak: többször áthúzás, javítás figyelhető meg köztük. Az *Elfojtott könnyeim* című vershez például odaírta az Aurórárt mint megjelenési helyet, majd átfirkálta. A költemény valójában nem lett publikálva. A füzetben több hasonló eset is előfordul.

Kérdéses a versgyűjtemény összeállításának célja és időpontja. Az 1928-as katalógus már idézett tétele szerint „1865 és 1868 között készült, valószínűleg sajtó alá rendezés céljából.” Ez az állítás azonban semmivel sincs megindokolva a katalógusban. Mivel Szendrey Júlia az 1867-es verspublikációkat már nem jelölte, minden bizonnyal ez előtt készítette el a füzetet. Ebből a szempontból is figyelemre méltó az a megjegyzés, amely a 80. lap alján található a *Kis Árpád* *születésnapján* című versre vonatkozóan Szendrey Júlia kézírásával: „Még 1856-ban elkezdtem, de csak most jutott kezembe, s most végeztem el.” A költemény alá írt dátum a következő: „Pest, marc. 8. 862.” Ez az adat azt mutatja, hogy a füzet összeállítása már ekkor, 1862-ben folyamatban volt. A gyűjtemény utolsó datált verse 1865-ből származik.

A füzetben nincs szövegszerű utalás összeállításának céljára vonatkozóan. Az OSZK Kézirattárában található ajándékozó levél tanúsága szerint Szendrey Júlia 1868 szeptemberében, halála előtt néhány nappal munkáinak kiadási jogát Tóth Józsefnek ruházta,²¹ akinek fentebb elemzett bejegyzései a valamikori sajtó alá rendezést megkönnyítő művelteként is értelmezhetőek. Annak ellenére is, hogy a kéziratban maradt művek publikálása mindmáig nem történt meg.²²

¹⁹ Tóth József is Szendrey Júlia módszerével jelölte a publikációkat: az adott vers címének csillagozása után a megjelenés helyét a keletkezési dátum fölé/alá írta. A megjelenés dátumát egyikőjük sem jelölte.

²⁰ Az utóbbi műveletre példa a 89. lap tetején olvasható megjegyzése, amelyet a töredékek egyik darabjához (a *Kis Árpád* *születése napján* című vers első két versszaka) fűzött: „v. ö. 80. old.” Ezzel a vers egy másik, hosszabb változatára utalt. Az utolsó négy lap lapszámozása (87–90) ceruzával írott, így magukat a töredékeket is Tóth József illeszthette a versgyűjteményhez.

²¹ OSZK Kt., Fond VII/197.

²² A XXX., jubileumi OTDK-ra (Eger, 2011. április 18–20.) benyújtott dolgozatomhoz csatoltam a versgyűjtemény minden kiadatlan költeményének szövegét (GYIMESI Emese, „*Nem csupán szavakat, de eszméket írna le tollam...*”: *Szendrey Júlia naplóinak és költeményeinek értelmezése*, OTDK-dolgozat, Bp., 2011). A Petőfi Irodalmi Múzeum 2011 szeptemberében megnyílt Petőfi-kiállításához készült egy Szendrey Júlia irodalmi

ItK

Irodalomtörténeti Közlemények
2034. CZXK évfolyam 30. szám

A füzet versszövegein megfigyelhetők Szendrey Júlia fekete tintával írott javításai, amelyek körülbelül a huszadik laptól kezdve egyre gyakoribbak. Ez arra enged következtetni, hogy Szendrey Júlia összegyűjtött verseit utólag is átnézte. Javításainak jellege nem korlátozódik pusztán szórendcserékre, hanem fontosabb módosításokra is sort kerít, olykor egész verssorokat is megváltoztat. Emellett például A „virrasztók”-hoz című versnél utólagos csillagozással megjegyzi, hogy „6 arany díjt nyert a Nővilágban”. A füzetben található efféle megjegyzések, a költemények kronologikus sorrendje, a keletkezési dátumok és publikációk pontos jelölése arra utal, hogy Szendrey Júlia nemcsak önmaga számára készítette a gyűjteményt, hanem számolt a kézirat leendő olvasójával, akár a sajtó alá rendezés lehetőségével is. Erre utal az is, hogy összeállította munkáinak jegyzékét, amelyben csoportosította a „meg nem jelent” és „megjelent” műveket.²³

A versgyűjteményen kívül Szendrey Juliának számos más, kisebb cédulákra írt vers-töredéke maradt fenn, amelyeknek egy részét szintén a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattára őrzi,²⁴ döntő többségük viszont az OSZK Kézirattárában található.²⁵

Az alábbi táblázatban Szendrey Júlia minden olyan versét és versfordítását összegyűjtöttem, amelyről ma tudomásunk van. Szembetűnő, hogy a Bihari-kötetben olvasható huszonhat költemény csupán töredéke a teljes verskorpusznak. Az OSZK Kézirattárában található verstöredékek²⁶ különféle formájú papírokra, cédulákra írt, többnyire ceruzás fogalmazványok, nem letisztázott versek. Ezeket Szendrey Júlia nem sorolta fel munkáinak jegyzékében, gyakran címet sem adott nekik. A táblázatban azokat a töredékeket is feltüntettem, amelyek csupán néhány szóból állnak, de nem jelöltem meg külön verstöredékként azokat a fogalmazványokat, amelyek megegyeznek az MTA Kézirattárában található versgyűjteményben szereplő költemények egyes részeivel. Azokat a töredékeket, amelyeknek nincs címük, első sorukkal jelzem, szögletes zárójelben. A táblázatban a versek nem betűrendben, hanem a kéziratlapok sorrendjében szerepelnek. Az OSZK Kézirattárában található verstöredékek keverednek Szendrey Júlia olyan versemásolataival, amelyeket korabeli költők műveiről készített. Ezek közül kizárólag Szendrey Júlia eredeti fogalmazványait tüntetem fel.

A táblázatban dőlt betűvel jelölöm a publikált verseket.

A versgyűjteményben található jelzések alapján a mindmáig kiadatlan költemények között öt olyan vers van, amely korabeli kiadványban megjelent, de Bihari nem közölte újra őket: *Élni vagy meghalni!*, *Fa vagyok, leveles*, *Nyugalomvágy*, *Népdal* („Magosan repül a daru, szépen szól” nótájára), *Az én kis leányom*.

Az *Attila fiam* című költemény Biharinál *Kis fiam* címmel olvasható.

munkásságát bemutató lapozó, ehhez készített válogatásomban néhány publikálatlan költemény szövege is olvasható.

²³ OSZK Kt., Fond VII/201.

²⁴ MTAK Kt., K 525/2, Ms 368/73, Ms 368/74.

²⁵ OSZK Kt., Fond VII/206, VII/154.

²⁶ OSZK Kt., Fond VII/206.

ItK

Irodalomtörténeti Közlemények 2034. CZXK évfolyam 30. szám

Bihari Mór 1909	26 vers	<i>A költészethez</i> <i>Tizenhatodik Lajos (Árpádnak)</i> <i>Willmershez</i> <i>De kijutott nekem...</i> <i>Ne higj nekem...</i> <i>Három rózsabimbó</i> <i>Fiatal leánynak (Mari testvéremnek)</i> <i>Őszszel</i> <i>Zoltán fiannak</i> <i>A „virrasztók”-hoz (Vajda János ily című versére)</i> <i>Kis fiam</i> <i>Bölcső mellett</i> <i>Kezd már tombolni...</i> <i>A beteg leány</i> <i>Magyar gyermekek éneke (Zoltán fiannak)</i> <i>Öregségem</i> <i>Hajnal-e, alkony-e?</i> <i>Az emlékezet</i> <i>Sejtelem</i> <i>Keserű kín és gyöttelelem...</i> <i>Sötét óra</i> <i>El, messze innen!</i> <i>Bucsu az ifjúságtól</i> <i>Halottak estéjén</i> <i>Népdal</i> <i>Az est (Chamisso után)</i>
MTAK Kt. K 524/1. Szendrey Júlia költeményei versgyűjtemény 90 számozott lap	49 vers + töredé- kek (6 vers)	Miért van így? Flórának (Egy költeményére) <i>Három rózsabimbó</i> <i>Tizenhatodik Lajos</i> <i>A beteg leány</i> Gondolatim, érzeményim... <i>Willmershez</i> Elfojtott könnyeim <i>Élni vagy meghalni!</i> <i>Öregségem</i> Tavaszzsal Meghalt testvéremnek (Névnapiján) <i>De kijutott nekem...</i> <i>Fa vagyok, leveles...</i> <i>Magyar gyermekek éneke (Zoltán fiannak)</i> <i>Sejtelem</i> Kis kertem <i>Nyugalomvágy</i> Kis furulyám... Népdal („Káka tövén költ a ruca” nótájára) <i>Keserű kín és gyöttelelem...</i> Népdal („Magosan repül a daru, szépen szól” nótájára) <i>Hajnal-e, alkony-e?</i> <i>Őszszel</i>

ItK

Irodalomtörténeti Közlemények 2034. CZXK évfolyam 30. szám

		<p>Őszi eső, permeteg... Csúful verje el a ragya... <i>Fiatal leánynak (Mari testvéremnek)</i> <i>Ne higgy nekem</i> Halovány legénynek... Boldogtalan vagyok... <i>El, messze innen!</i> Bár merre nézek... <i>Sötét óra</i> Kesergő leány <i>Kezd már tombolni...</i> <i>Zoltán fiannak</i> <i>A „virrasztók”hoz (Vajda János ily című versére)</i> A szőke dalnok (Szelesteynek egy költeményére) <i>Az est (Chamisso után)</i> <i>Attila fiam</i> <i>Bölcső mellett</i> <i>Az emlékezet</i> <i>Búcsú az ifjúságtól</i> <i>Az én kis leányom</i> Kis Árpádóm születésnapján Intés <i>A költészethez</i> <i>Halottak estéjén 1864ben</i> <i>Népdal (Mizsey Marinak a „Nem nézek én, minek néznék” dal nótájára)</i> Töredékek (Balaton táján, Keszthelyen, Etelkéhez, [Egyetlenegy érzeményem sincsen...], Kis Árpádóm születése napján, Egykor és most)</p>
Verstőredékek MTAK Kt. Ms 368/73. Ms 368/74. K 525/2.	6 verstőredék	<p>[Valóban szép, igen szép a világ...] [Egy pár rövid nap és én mennyit éltem!...] [A kínok is már mind elfáradának...] [Nincs bennem élet, nincs a lélek bennem...] Pistának Moore Tamáshoz (Byron után szabadon)</p>
Verstőredékek OSZK Kt. Fond VII/206.	65 verstőredék	<p>[Csapj fel, pajtás, önkénytesnek...] A „Három rózsabimbó” folytatása [A nő szerény virág legyen...] Erdődön [Oly ifju valál még...] [Oh haragos isten...] [Vérgyümölcsöt arat...] [Virágokat szedek...] [Virágos kertemben...] [Érzelmait anyai szívemnek...] A kis mezei folyóka... Zengedez a... Az őszi Nap [Felhők között bujkáló...] [Igen, ha mint te, ifju volnék...]</p>

ItK

Irodalomtörténeti Közlemények
2034. CZXK évfolyam 30. szám

		<p>[Sugárt én rám már csak az esti fény vet...] [Hervadt levél lábaimnál...] [Annyit gyötörtek engem...] Hadd játszanak! Magyar vagyok! Egy magyar ifjuhoz, ki német színész akar lenni [Mit reám dobálnak...] [Oroszlán az egyik...] [Nem dicsvágy és nem szerelem...] [Piros virág, százlevelű rózsá...] [Ha a fiú rózsabimbó...] [Beteg az én lelkem nagyon...] A haldokló Chamisso Altató dal Zrinyi Ilona [Ne bántsátok, ne háborgassátok...] Hálaadás [Oh jer! oh jer!] [Ékes kastélynak udvarán...] [Kicsordul végre a pohár...] [Ütne-e halálom...] [Én is voltam fiatal...] [Látlak-e még valaha...] [Ő nekik jobb...] [Nem jó nekem ezen a világon...] [Szóke kis gyermekem...] [Kirántottam szivemből...] [Feledni mindazt, a mi volt...] Tünődések [Illatozó ibolya-bokréta] Egy tőrre [Volnék, mint kő oly érzéketlen...] [Ki átkozta meg párnáimat...] [Galamb a reménység...] [Ujra suttog a fa lombja...] [Nem bírok meghalni és nem tudok élni...] [Örülj, leányka, hogy a szerelemnek...] [Emberiséghez tartozunk...] [Bohó kis gyermek, kérdezed...] [Kezem kezét nem érinté soha...] [Mindig a régi baj...] [Egyszerre megrohan...] [Nagy tudomány az élet tudománya...] [Oh pusztaság, oh sivatag...] [Mi a reménység?...] [A rózsás hajnal föltárta előttem...] [Patyolating van rajtam...] [El vágyom én...] [Minden, a mit nem tudok feledni...]</p>
--	--	--

ItK

Irodalomtörténeti Közlemények
2034. CZXK évfolyam 30. szám

Heine kísérletek és egyéb versfordítások MTAK Kt. K 526/1–6.	33 versfordítás	Kétségbeestem majd először... Kezeckédet tedd szivemre A halál az a hűvös éj Midőn mások bucsúznak Most arczodat pírítja Mérgezve vannak dalaim Sokat beszéltek ők neked Hogy hű leszesz... Vak a világ és olyan ostoba Virult a hárs... Nem gyűlöllek, szivem bár megszakad Hát egészen végképen feledted Nyomorult vagy, igen! Fuvola és hegedűszó Évek jönnek, évek mulnak... Sírtam nagyon... Arczom előtted nem lőn hát Igazán oly rossz vagy hozzám Nyugton alunnod hogy lehet Hideg és néma éjféln... Szólj, hol van szép szerelmesed Hogyha szemeidbe nézek Minő szél, zápor, fürgeteg Lángja égő szerelemnek Asztal körül theázgatának Vendégsereg mulat ma nálók Egy ifjú egy lánykáért égett Sötét életemre egykor Családjával imádoztamnak Annyit gyötörtek engem A fényes égboltozatról A madár és a gyermek (Gyermekvers franciából) „Einem jungen Madchen.” Von Julie Szendrey
--	-----------------	---